

Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker
Danish Research Library Association

DFFU E-bogsbarometer 2014

Forum for E-ressourcer
Anette Schneider, Christian B. Knudsen, Eli Greve, Helle Lauridsen, Kirsten Krogh Kruuse, Lene Stampe
Mortensen, Vibeke Christensen

Indhold

Forord	2
Resume	2
Deltagende biblioteker 2014	2
Økonomi	
Forbrug og budget	3
Leverandører	
Udgiftsfordeling mellem individuelle forlag og aggregatorer	4
Udgiftsfordeling mellem enkelttitler og pakker	5
Hvilke forlag og aggregators handlers der med?	5
Har biblioteket oplevet leverandører, der har afvist at sælge e-bøger til biblioteksbrug?	7
Hvilke e-bøger?	
Indkøbes lærebøger som e-bøger?	7
Data og statistik	
Hvilke kilder til katalogdata benyttes?	7
Hvad bruges statistikken til internt?	7
Brugerdreven accession	
Størrelsen af indkøb	8
Antal titler	8
Forlag og modeller	9
Benyttelse	
Benyttelsestal for 2012 og 2013	10
Har biblioteket (nogensinde) tilbudt noget af følgende for at fremme brugen af e-bøger?	10
Strategi	
Hvordan har anskaffelse af e-bøger påvirket anskaffelse af trykte bøger?	11
Hvor hurtigt forventes bibliotekets e-bogssamling at vokse?	13
Hvordan mener biblioteket, at udbredelsen af e-bøger kommer til at påvirke bibliotekets fremtid	13

Forord

Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbibliotekers bestyrelse besluttede i november 2010 at gennemføre en undersøgelse af e-bøgernes udbredelse, anvendelse og fremtid på DFFU-bibliotekerne.

Arbejdet med E-bogsbarometeret blev efter første rapport overdraget til Forum for E-ressourcer. Denne rapport er resultatet af fjerde og lettere reviderede undersøgelse. Vi har i år fjernet spørgsmålene om, hvordan e-bøgerne stilles til rådighed samt spørgsmålene om e-bogslæsere, da svarene i de foregående år har været enslydende.

Resume

Der er fortsat stigning i bibliotekernes e-bogsbudgetter, samlet set ca. 20% men med stor spredning mellem bibliotekerne fra -17 til 80%. Der er næsten uændrede budgetter til trykte bøger i 2014, og de fleste bruger fortsat flest midler på trykte bøger. 3 biblioteker er dog tippet og bruger nu flest penge på e-bøger.

Der bruges fortsat flest penge på køb direkte hos forlagene i modsætning til aggregatorer / boghandlere, og flest midler er bundet i pakker, hvilket er samme billede som sidste år. Der er stor vækst i antallet af forlag, som bibliotekerne handler med, hvilket er positivt, da der typisk er færre begrænsninger i brugsrettighederne. Brugerdiversitet er et fokusområde, og der eksperimenteres både med aggregatorer og forlag. Antallet af biblioteker med PDA / EBS aftaler er vokset til 6 i 2014.

Det samlede forbrug er steget med 30% fra 2012-2013, men der er ikke tale om en "ren" stigning, da Springer tælles på en ny måde, og det påvirker tallene hos mange biblioteker.

Der overføres fortsat midler fra de trykte budgetter til e-bogsbudgetterne, men stigningstakten for de enkelte bibliotekers antal af e-bogstitler er svært at sætte tal på. Det afhænger fortsat af udbud, emneområder og rettigheder.

Der frigøres fortsat rum til læsepladser og andre faciliteter for de studerende i takt med, at mængden af trykt materiale falder, og fokus vil over tid skifte fra samling til adgang.

Deltagende biblioteker 2014

Spørgeskemaet blev rundsendt til foreningens medlemsbiblioteker med undtagelse af firmabibliotekerne.

Af 43 adspurgte valgte følgende 11 biblioteker at deltage:

IBC International Business College Kolding. Biblioteket (IBC)

Det Danske Filminstituts Bibliotek (Film)

Syddansk Universitetsbibliotek (SDU)

Det Kongelige Bibliotek/KUBIS (KB/KUBIS)

Aarhus University Library (AUL)

PHbibliotek (PH Metropol og UCC) (PH MET)

Copenhagen Business School Bibliotek (CBS)

Folketingets Bibliotek (Folketinget)

Danmarks Tekniske Universitets Bibliotek (DTU)

Roskilde Universitetsbibliotek (RUB)

Aalborg Universitetsbibliotek (AUB)

Forkortelserne i parentes anvendes i oversigtstabeller i resten af rapporten.

Økonomi

Forbrug og budget

En væsentlig parameter for at bedømme udviklingen i e-bøger på de danske fag-, forsknings- og uddannelsesbiblioteker, er de beløb, der bliver afsat til anskaffelse af e-bøger. I nedenstående skema, listes svarene på spørgsmålene om, hvor mange penge, der blev brugt på anskaffelse af e-bøger i 2013, og hvor mange der forventes at blive brugt i alt i 2014.

Bibliotekets navn	Hvor mange penge blev brugt på anskaffelse af e-bøger i 2013?	Hvor mange penge forventes ca. brugt på anskaffelse af e-bøger i 2014?
IBC	0	0
Film	0	?
SDUB	2.500.000	2.380.313
KB/KUBIS	3.166.719	5.715.355
AUL	1.912.142	2.200.000
PH MET	27.142	40.000
CBS	1.459.000	1.200.000
Folketinget	0	0
DTU	2.100.000	2.000.000
RUB	595.744	840.000
AUB	1.935.000	2.100.000

Tabel 1. Beløb i kr. brugt på e-bøger i 2013 og forventet i 2014

Den samlede forventede stigning i midler anvendt til e-bøger er ca. 20%, men som det kan ses af tabel 1, er der meget store individuelle udsving. Ca. halvdelen af de biblioteker, der har svaret på spørgsmålet forventer en nedgang, mens den anden halvdel forventer en stigning med KB/KUBIS som absolut sværvægter. Fra 2012 til 2013 var den samlede faktuelle vækst på ca. 12%.

Bibliotekets navn	Hvor mange penge blev brugt på anskaffelse af trykte bøger i 2013?	Hvor mange penge forventes brugt på anskaffelse af trykte bøger i 2014?
IBC	120.902	138.000
Film	375.000	375.000
SDUB	4.700.000	4.988.000
KB/KUBIS	3.029.158	3.252.200
AUL	6.100.000	6.100.000
PH MET	642.862	600.000
CBS	1.048.000	1.100.000
Folketinget	173.000	200.000
DTU	110.000	300.000
RUB	1.158.097	1.260.000
AUB	3.253.000	3.360.000

Tabel 2. Beløb i kr. brugt på trykte bøger i 2013 og forventet i 2014

Som det kan ses i tabel 2 er der ikke de store udsving i de midler, der er brugt på trykte bøger i 2013 og dem, man forventer at bruge i 2014. Samlet set budgetteres der med 5% mere til trykte bøger. Kigger man udelukkende på dette års besvarelser, kan man altså ikke se, at der sker en overflytning i budgetterne fra trykt til elektronisk anskaffelse. Anderledes ser det ud, når man kigger på besvarelserne fra alle årene (se s. 12) De fleste af de besvarende biblioteker bruger fortsat flest midler på trykte bøger, mens tre: KB/KUBIS, CBS og DTU Bibliotek er "tippet" og i 2014 bruger flere penge på elektroniske bøger.

Ca. halvdelen af bibliotekerne svarer, at de opererer med særskilte budgetter til e-bøger. Det er det samme billede, som vi har set de foregående år.

Leverandører

Udgiftsfordeling mellem individuelle forlag og aggregatorer

Bibliotekets navn	Hvor stor en andel af bibliotekets udgifter til e-bøger skønnes brugt hos individuelle forlag?	Hvor stor en andel af bibliotekets udgifter til e-bøger skønnes brugt hos aggregatorer eller boghandlere?
Film	0-20%	20-40%
SDUB	80-100%	0-20%
KB/KUBIS	60-80%	20-40%
AUL	60-80%	20-40%
PH MET	0-20%	80-100%
CBS	60-80%	20-40%
DTU	60-80%	0-20%
RUB	0-20%	80-100%
AUB	80-100%	0-20%

Tabel 3. Andelen af bibliotekets totale budget for e-bøger fordelt mellem individuelle forlag og aggregatorer/boghandlere

De fleste biblioteker i undersøgelsen bruger flest penge på køb hos forlagene. Enkelte afkrydsninger i tabel 3 er lidt vanskelige at tolke, men en tendens i svarene er, at det er de mindre biblioteker, der anskaffer gennem aggregatorer, mens primært universitetsbibliotekerne anskaffer direkte gennem forlag. Aggregatorer / boghandlere dækker både over færdigsyede pakker og køb af enkelttitler hos f.eks. Ebrary.

En mulig forklaring på, at det primært er universitetsbibliotekerne, der handler direkte hos forlagene, kan være, at man ift. enkelttitler typisk skal købe et vist antal titler for overhovedet at komme i gang. Det vil der alt andet lige være flere ressourcer til hos de store biblioteker - både i f.t. efterspørgsel, personale og økonomi.

Et andet aspekt som kan spille ind, er at flere biblioteker nu forsøger sig med evidence-based e-bogskøb, som bygger på forlagsaftaler.

Udgiftsfordeling mellem enkelttitler og pakker

Bibliotekets navn	Hvordan er fordelingen af udgifter mellem køb / abonnementer?	Hvor stor en andel af bibliotekets udgifter til e-bøger skønnes brugt på enkelttitler (i modsætning til pakker)?	Hvor stor en andel af bibliotekets udgifter til e-bøgerne skønnes brugt på pakker (i modsætning til enkelttitler)?
Film	0/100	80-100%	0-20%
SDUB	80/20	0-20%	80-100%
KB/KUBIS	80/20	60-80%	20-40%
AUL	40/60	20-40%	60-80%
PH MET	80/20	80-100%	0-20%
CBS	80/20	20-40%	60-80%
DTU	40/60	20-40%	60-80%
RUB	20/80	0-20%	80-100%
AUB	80/20	0-20%	80-100%

Tabel 4. Udgiftsfordeling mellem køb/ abonnement og køb af enkelt titler/større pakker

Der er stadig flest penge bundet i anskaffelse af pakker. Det er samme billede som for de elektroniske tidsskrifter, hvor langt de fleste penge går til de store forlagspakker. Enkelte forlag tilbyder stadig heller ikke andre muligheder, men noget tyder på, at ændringer er på vej.

Spørgsmålet om fordelingen mellem køb / abonnement er nyt i år. Svarene fordeler sig ligeligt på hver side af midten. Køb kan både dække over enkelttitler og engangskøb af pakker. Der er ikke nogen entydig forklaring på fordelingen.

Hvilke forlag og aggregators / boghandlere handles der med?

Listen over forlag, som bibliotekerne har aftaler med, er vokset utrolig meget fra 2011 til nu. I 2011 nævntes 13 forlag, i 2014 er der tale om 60 – en meget positiv udvikling, da der typisk er færre begrænsninger for brugen, når der handles direkte med forlaget.

Forlag 2014	
Academic Press / Elsevier	IOS Press
American Chemical Society	Karger
Anderson Press / Elsevier	Medical Information Science Reference / IGI
Berg Fashion	Morgan & Claypool
Birkhäuser / WDG	Morgan Kaufmann / Elsevier
Business Science Reference / IGI	Mosby / Elsevier
Butterworth-Heinemann / Elsevier	Mouton / WDG
Cambridge University Press	MTP
Chandos Press	NBER
Churchill Livingstone / Elsevier	Newnes / Elsevier
CRC Press	North Holland / Elsevier
DETAIL / WDG	OECD
Digital Press / Elsevier	Oxford University Press
Duncker & Humblot	Palgrave
Edicion Espanola	Pearson
Edward Elgar	Pergamon / Elsevier
Elsevier	Routledge
Emerald	Royal Society of Chemistry
Engineering Science Reference / IGI	Sage
Focal Press / Elsevier	Saunders / Elsevier
Future Science	Saur / WDG
Gulf Professional Publishing / Elsevier	SPIE
Harvard University Press / WDG	Springer
Hanley & Belfus / Elsevier	Syngress / Elsevier
ICE Publishing	Taylor & Francis
IEEE	Thomas Telford
IGI Publishing	Walter de Gruyter
Imperial College Press / World Scientific Publisher	Wiley
Informahealthcare	Woodhead Press
Information Science Reference / IGI	World Scientific Publishers

Tabel 5. Forlag som bibliotekerne har aftaler med

På aggregator / boghandler siden er antallet meget stabilt

Aggregators / boghandlere 2014	
ACLS	Harrasowitz
Dawson	JSTOR
EBL	MyLibrary
Ebrary	Wiso
Ebsco	

Tabel 6. Aggregators / boghandlere som bibliotekerne har aftaler med

Har biblioteket oplevet leverandører, der har afvist at sælge e-bøger til biblioteksbrug?

En del biblioteker svarer ja til det spørgsmål, og det gælder primært danske forlag samt forlag, der ikke vil sælge bøger der bruges i undervisningen. Et specifikt problem er bøger der i UK/US regnes for "text books", men som ikke bruges som lærebøger i Danmark. F.eks. bogen "Nursing" der bruges på sygeplejestudiet i udlandet, og hvor vi herhjemme primært bruger danske bøger.

Der er også stadig forlag / boghandlere, der kun sælger bøger til (privat) brug på diverse e-bogslæsere.(f.eks Amazon).

Hvilke e-bøger?

Indkøbes lærebøger som e-bøger, eksempelvis til pensumsamlinger?

Her deler svarene sig i to lige store dele, muligvis fordi det danske begreb lærebøger er knap så veldefineret som det engelske textbooks. Man kan sagtens købe e-bøger, der kan indgå i en pensumsamling, uden at der er tale om text books. Der bliver også spurgt til antallet, hvis man svarer ja, og her går svarene fra 14 til 75.

Data og statistik

Hvilke kilder til katalogdata benyttes?

Svarmulighederne er ændret i år og hedder:

- Forlag / aggregator
- Kommercielle leverandører, (f.eks. OCLC / Proquest)
- Egenproduktion
- Andet

To biblioteker svarer forskellige grader af egenproduktion, resten bruger marcposter fra forlag/aggregatorer eller kommercielle dataleverandører som OCLC eller Proquest.

Et bibliotek kommenterer i denne forbindelse, at mange udbydere er dygtige til, at der er kort slib mellem adgang fra "portal" og leverance af marcposter. Nye forlag, som træder ind på e-bogsmarkedet, kan have utilstrækkeligt fokus på at levere marcposter tæt på den virtuelle publicering. Evt. tilvækst skal kunne leveres separat, så udskiftning af alle data undgås.

Hvad bruges statistikken til internt?

Valgmulighederne er som tidligere år:

- Indberetning
- Fornyelse/afbestilling
- Incitament til promovning af ressourcer overfor brugerne
- Forhandlingsoplæg

Alle er i spil også i år, og et enkelt bibliotek har suppleret med Økonomi / budgetfordeling.

Brugerdreven accession

Størrelsen af indkøb

Bibliotekets navn	Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA/EBS (evidence-based), hvor mange penge blev der så indkøbt for i 2013?	Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA/EBS, hvor mange penge forventes der så indkøbt for i 2014?
SDUB	0	0
KB/KUBIS	1.181.476	3.610.000
AUL	630.000	>500.000
CBS	27.796	180.000
DTU	ca. 440.000	ca. 640.000
RUB		250.000
AUB		125.000

Tabel 7. Beløb i kr. brugt på PDA/EBS i 2013 og forventet i 2014

4 biblioteker havde PDA/EBS initiativer i gang i 2013, mens 6 biblioteker tilkendegiver at ville have det i 2014. Den andel, man har sat af til PDA/EBS af det samlede e-bogsbudget, varierer meget fra ca. 6 % som det laveste til ca. 63% som det højeste. Dette afspejler sandsynligvis, at der for nogle bibliotekers vedkommende er tale om eksperimenter og et supplement til den sædvanlige accession, mens der for andre er tale om en strategisk satsning.

Antal titler

Bibliotekets navn	Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA/EBS, hvor mange titler blev der så indkøbt i 2013?	Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA/EBS, hvor mange titler forventes der så indkøbt i 2014?
SDUB	?	?
KB/KUBIS	2.605	6.564
AUL	612	500
CBS	115	?
DTU	mindre end 10 stk. - PDA startede først op 01.10.13	Det er p.t. svært at svare på, men mere end 2000 titler
RUB		500
AUB		

Tabel 8. Antal titler indkøbt som PDA/EBS i 2013 og forventet indkøbt i 2014

Antal titler er svært at sætte tal på fremadrettet. Kigger man på det antal, der rent faktisk er indkøbt i 2013 i forhold til de beløb, der er brugt, er gennemsnitspriserne hhv. 454 kr. (KB/KUBIS), 1029 kr. (AUL) og 241 kr. (CBS), hvilket må siges at være store udsving. Det er for få tal at tolke på, men de kunne måske afspejle, at udbuddet skal være stort eller målgruppen veldefineret for at holde prisen pr. bog nede. Det er også velkendt, at der generelt er stor forskel i priserne fra et emneområde til et andet. Det kan blive interessant at følge i de kommende år.

Forlag og modeller

Bibliotekets navn	Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA/EBS, hvor sker det så?	Hvis biblioteket anskaffer bøger som PDA/EBS, hvilke modeller anvendes da?
SDUB		Indirekte EBS - model: trykte bøger med lang reservationskø købes som e Der aktuelt planer om PDA/EBS, men endnu ikke konkrete.
KB/KUBIS	EBS: Cambridge UP, Karger, Taylor&Francis, Walter de Gruyter + Wiley PDA: Dawson, EBL, JSTOR	EBS: Biblioteket udvælger titlerne til køb/evig eje på grundlag af benyttelsesstatistik. Kun PDA er ren brugerstyret, bibliotekets "styring" er opsætning af fagprofiler samt fagdelt budgetloft
AUL	Cambridge & Ebrary i 2013	PDA + EBS i 2013
CBS	Forlag: CUP og Springer Aggregatorer: Dawsonera	Forlag=EBS Dawsonera: 2 udlån (rental) 3. udlån generer automatisk køb af titel. Dog max pris på køb og lån, som kræver bibliotekets godkendelse.
DTU	PDA: Dawsonera EBS: Wiley og Elsevier	PDA: 3. lån udløser køb af bog
RUB	ikke i 2013	ikke i 2013
AUB	Elsevier, CUP	EBS

Tabel 9. Forlag og modeller for PDA/EBS

Dawsonera er stadig førende som PDA leverandør, i 2014 besvarelsen suppleret med EBL, Ebrary og JSTOR. I sidste års besvarelse var kun KB/KUBIS i gang med EBS. Denne gang er også AUL, CBS, DTU og AUB på banen, og forlagsaftalerne er suppleret med Karger, Taylor & Francis, Springer og Elsevier.

Benyttelse

Benyttelsestal for 2012 og 2013

Bibliotekets navn	Angiv samlede benyttelsestal for e-bøger for 2012	Angiv samlede benyttelsestal for e-bøger for 2013
Syddansk Universitetsbibliotek	462.981	558.304
KB/KUBIS	373.368	878.743
Aarhus University Library	893.404	1.007.531
PHbibliotek (PH Metropol og UCC)	5.101	26.341
CBS Bibliotek	590.074	655.753
DTU	271.564	373.027
Roskilde Universitetsbibliotek	330.696	339.807
AUB	730.232	914.532

Tabel 10. Samlede benyttelsestal for e-bøger i 2012 og 2013

Det samlede forbrug er steget med 30%, og der er tale om en stigning i forbrug hos alle – fra knap 3% til langt over 100%. Der er dog ikke tale om en helt reel stigning, for hos de biblioteker, som har e-bøger hos Springer, er en del af forklaringen, at der tælles anderledes i 2013 end i 2012, hvorfor alle har markante stigninger i deres Springer statistik, som det kan ses af tabel 11.

Vi har ikke nogen tal for, hvor mange titler de enkelte biblioteker stiller til rådighed, men det er nærliggende at tro, at KB/KUBIS's markante satsning på PDA/EBS med deraf følgende stigning i antallet af udbudte titler, er en medvirkende årsag til en stigning i forbrug på 135%.

Mængden af initiativer til fremme af brugen af e-bøger er også udvidet siden sidste år – se s. 11

Bibliotekets navn	Angiv benyttelsestal for de tre mest benyttede e-bogskilder for 2012	Angiv benyttelsestal for de tre mest benyttede e-bogskilder for 2013
SDUB	Ebrary (section requests) 362.002 Springer 38.310 Dawson 15.259	Ebrary (section requests) 348.953 Springer 127.956 Dawson 22.819
KB/KUBIS	Springer: 66.176 Dawson: 52.535 ACLS: 46.882	Springer: 264.470 (ny optællingsmetode) Dawson: 146.374 (brug af kapitler i købte/ikke købte bøger + previews) ACLS: 56.675
AUL	Ebrary 697.369 (Section Request) MyiLibrary 30.865 (BR2) Springer 26.315	Ebrary 737.310 (Section Request) Springer 101.161 (BR 2) MyiLibrary 47.789 (BR 2)
PH MET	5.356	4.713
CBS	Ebrary: 340.216 Dawsonera: 100.872 MyiLibrary: 100.872	Ebrary: 306.571 Dawsonera: 151.839 MyiLibrary: 107.036
DTU	Springer: 79.464 MIL: 50.800 CRC: 38.556	Springer: 227.037 MIL: 45.540 CRC: 27.575
RUB	Ebrary 314.163 Britannica 5.230 Springer 4.654	Ebrary 301.657 Britannica 10.965 Springer 10.705
AUB	Ebrary 475.530 Safari 172.490 Springer 39.025	Ebrary 498.749 Safari 208.312 Springer 1.509.193

Tabel 11. De tre mest benyttede e-bogskilder i 2012 og 2013

Springer, Ebrary, Dawson og Myllibrary ligger højt i statistikken hos næsten alle biblioteker, og det er samme billede som i besvarelserne fra 2013.

Har biblioteket (nogen sinde) tilbudt noget af følgende for at fremme brugen af e-bøger?

Svarmulighederne er som tidligere år:

- Instruktions- eller informationsvideo
- Online guide
- Afviklet kurser primært fokuseret på e-bøger
- Inddraget e-bøger i den generelle undervisning i informationskompetence
- Indlejring i e-læringsplatforme
-

8 biblioteker har svaret på spørgsmålet, og alle inddrager e-bøger i den generelle undervisning i informationskompetence.

4 afholder kurser (1 enkelt har suppleret listen af muligheder med "workshops"). – (2 mere end i 2013)

3 har online guides (1 mere end i 2013) og 3 indlejrer information om brugen af e-bøger i e-læringsplatforme (2 mere end i 2013).

Et enkelt bibliotek supplerer med "facebook" og "fane i primo med tips til mobil og tablet".

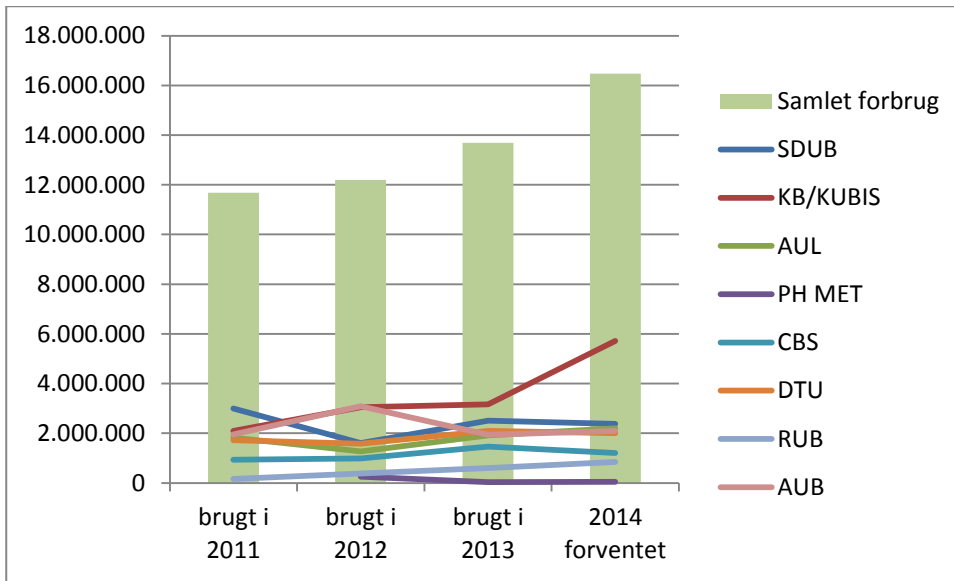
Der er altså samlet set tale om flere initiativer til at fremme brugen. Strategi

Strategi

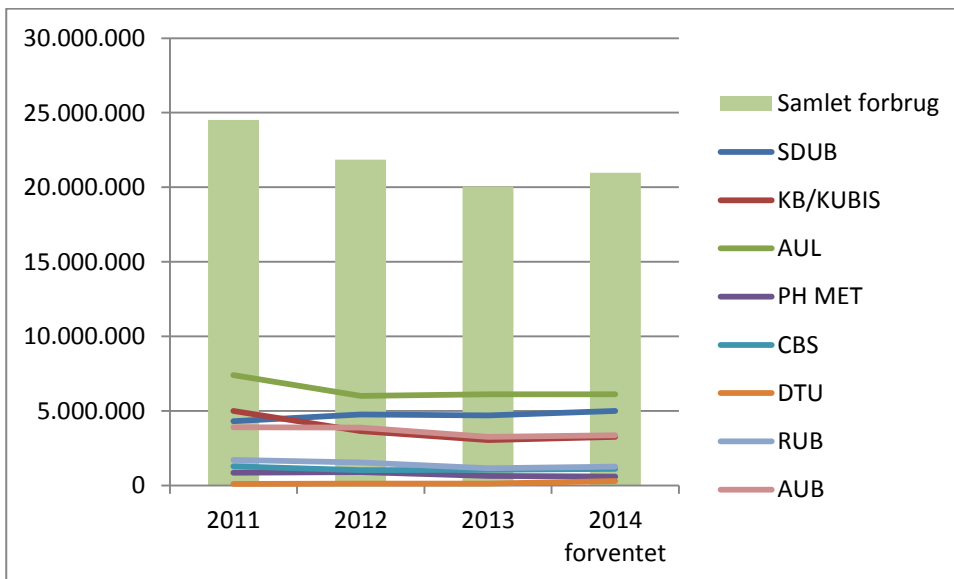
Hvordan har anskaffelse af e-bøger påvirket anskaffelsen af trykte bøger?

Flere biblioteker melder om et fald i anskaffelsen af trykte bøger, men kigger man på tabel 2 er der kun for et enkelt bibliotek tale om et fald i budgettet. Ellers er det status quo eller en lille stigning.

Kigger man på de biblioteker, der har svaret alle årene, er det tydeligere, at der er sket et fald i de midler, der er brugt på trykte bøger.

Figur 1. Forbrug på e-bøger 2010-2014 i kr.

Figur 2. Forbrug på trykte bøger 2011-2014 i kr.

Selv om man har en politik, der hedder elektronisk, hvis muligt, er der fortsat en ret pragmatisk holdning til formatet – man køber det, som brugerne efterspørger. Og enkelte biblioteker tillader stadig køb af print, selvom bogen findes elektronisk.

Hvor hurtigt forventes bibliotekets e-bogssamling at vokse?

Der spås fortsat vækst, men det er vanskeligt at sætte tal på. Buddene går fra 10% til 150% over de kommende år. Et enkelt bibliotek anslår, at væksten bliver mindre end tidligere år, da man vurderer, at relevante backfiles er anskaffet. Udbud af titler, prispolitikker og rettigheder nævnes også i år som faktorer, der kan påvirke væksten. Danske e-bøger nævnes også specifikt som et problemområde.

Filminstituttet nævner et særligt rettighedsproblem. Da de ikke har samme veldefinerede målgruppe som et universitetsbibliotek, kan e-bogslicenserne kun bruges internt på biblioteket, og som det bliver nævnt, er det ikke instituttets medarbejdere, der er interesserede i at downloade e-bøger hjemmefra. Det er andre brugere fra hele landet

Hvordan mener biblioteket udbredelsen af e-bøger kommer til at påvirke bibliotekets fremtid?

Som tidligere år nævnes det, at færre trykte bøger giver flere læsepladser og andre faciliteter for de studerende. Det påvirker også de interne processer og stiller andre krav til personalets kompetencer.

Et af bibliotekerne fremfører, at udbredelsen af e-bøger vil påvirke bibliotekerne forskelligt - meget afhængig af hvilke andre serviceydelser i form af undervisnings- og læringsaktiviteter, der bliver udviklet og tilbudt online og on-site.

For biblioteker, der dækker afdelinger i flere byer, er e-bøger en fordel, da de er til rådighed uafhængigt af fysisk lokalitet.

PHbibliotek vil gerne satse mere på e-bøger i fremtiden og kører forsøg med Ebib for at få erfaring med det danske bogmarked, da det primært er danske bøger, der bruges i undervisningen.

Fokus vil over tid skifte fra samling til adgang.